

KO SE RAZGRNE ZASTOR IN NASTOPI IGRA

Janja Hleb

Boštjan Lah (LGM)

Podali smo se v gledališke vode, bolje rečeno na oder, skozi oči nekoga, ki je tam tako rekoč doma. Da izražanje na odru, pa naj gre za gledališke igre ali lutkovne predstave, predstavlja vse kaj več kot delo, nam je v intervjuju zaupala Barbara Jamšek, igralka, zaposlena v Lutkovnem gledališču Maribor, ki zaključuje študij slovenščine na Filozofski fakulteti.

Krst pri Savici

BARBARA, KAKŠNI SO ZAČETKI TVOJIH DOGODIVŠČIN NA ODRU? SO SE PRIČELE NA PRVEM ODRU PRVE GIMNAZIJE ALI ŽE KJE POPREJ?

Prihajam iz male vasi Svečine, ki pa je kulturno zelo bogata. Navada pri nas

v osnovni šoli, kjer nas je bilo v prvem razredu osem, je bila, da smo vsi sodelovali pri vseh krožkih, tako pri folklori, pevskem krožku, v bistvu pri vseh kulturnih dogodkih, to je bil del našega preživljanja prostega časa. Med drugim smo imeli zelo dobro razvito dramsko skupino, ki jo je vodila Marija Radmilovič, mentorica, gledališka pedagoginja in režiserka, ki nas je tiste, ki smo imeli večje zanimanje, mogoče tudi talent, nekako zaznala. Vpleta nas je v to kulturno življenje. Takrat smo delali pred-

stave, ki so bile na državnem, tudi jugoslovanskem nivoju, kar potrjujejo tudi nagrade, ki smo jih prejeli. Zdi se mi, da sem takrat dobila to željo po izražanju. Tudi kasneje, ko sem prišla v gimnazijo, sem iskala prostor, kjer bi se nadalje izpopolnjevala. Ko je Mojca Redjko, zdaj direktorica Lutkovnega

gledališča Maribor, ustanovila gledališko šolo, sem odkrila, da je gledališče marsikaj več kot samo nastopanje. Imeli smo čudovitega mentorja, zdaj zelo priznanega režiserja Jerneja Lorencija, ki je takrat končeval akademijo. Skupaj z Mojco Redjko sta zasnovala program

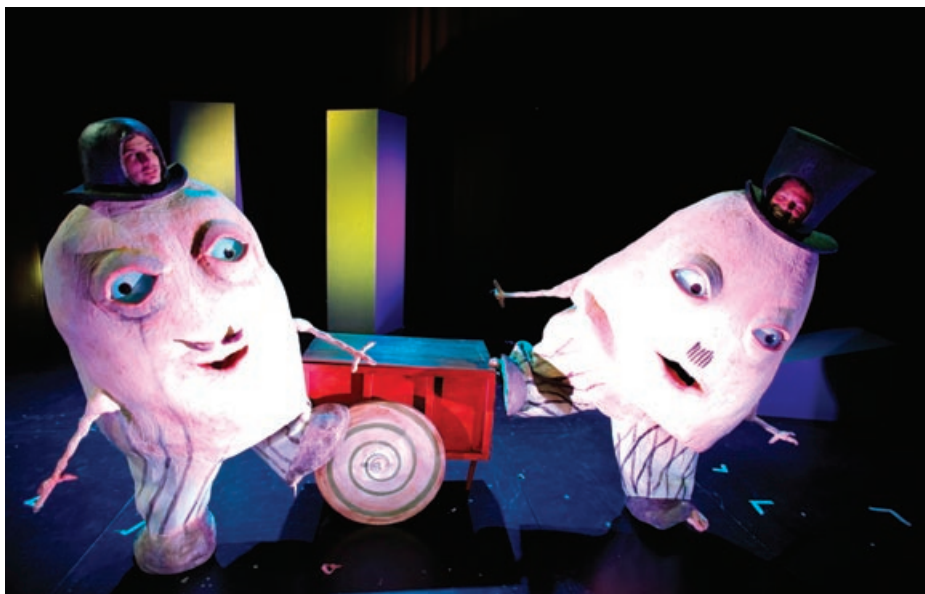
pedagoško-gledališkega izobraževanja. Zame je bila zanimiva izkušnja, ko sem v nekem trenutku ugotovila, da je igra filozofija, način življenja, da je vse, kar se dogaja, gledališče.

PA GRE TUKAJ ZA IDEJO, DA KO ENKRAT DOŽIVLJAŠ LIK NA ODRU, SE Z NJIM IDENTIFICIRAŠ, GA POSTAVLJAŠ V NEK SVOJ KONTEKST, ALI TAKRAT PRIDE TUDI SPOZNANJE, DA JE IGRA POSTALA DEL TVOJEGA ŽIVLJENJA IN Z NJO NEKA POTREBA, DA TO NEGUJEŠ, IZPOLNJUJEŠ?

V mojem primeru je to igra, v zadnjem času predvsem lutkovna animacija. Vendar imam občutek, da vsi, ki se ukvarjamo z izražanjem misli, nekih načel, mogoče neke filozofije, nenehno iščemo nov izraz, nov način, kako nekaj povedati. Se mi zdi, da gre tukaj za podobno razmišljanje vseh nas. V zadnjem času sledimo vedno večji potrebi po mešanju medijev, izraz se vedno bolj kombinira: likovni, glasbeni, lutkovni, gledališki. Vse to predstavlja večplastnost, ki jo opažamo.

TVOJ PROSTI ČAS JE VEZAN TUDI NA MENTORSTVO, SAJ USMERJAŠ IN SPREMLJAŠ DIJAKE GLEDALIŠKE ŠOLE NA PRVI GIMNAZIJI, ENO LETO PA SI GLEDALIŠKO ŠOLO TUDI VODILA.

V Gledališki šoli na Prvi gimnaziji, ki je sedaj nekoliko drugačna, kot je bila v času, ko jo je vodila Mojca Redjko, mentoriram prve letnike Gledališke šole Prve gimnazije, srednješolce z že določenimi izkušnjami, ki so v zadnjem času vedno bolj kvalitetne. To ni zgolj krožek, učni program je resno zastavljen učni načrt, čeprav zveni to nekoliko konvencionalno. Zdaj vodi Gledališko šolo Andreja Kovač, Tjaša Klajnšček Bohinec je predsednica MKUD Prvi oder in koordinatorica dejavnosti na Prvem odru. Dela se predvsem na izobraževanju, na odprtosti, na širjenju obzorja, splošne razgledanosti in predvsem na sprejemanju. Otroci postajajo vedno bolj zaprti in razmišljajo v nekih klišejskih okvirih. Ravno zdaj se recimo ukvarjamo z zelo zanimivo temo – z diskriminacijo. Na to temo bo zasnovana tudi produkcija, kajti vsakič znova se čudimo, kaj sploh diskriminacija je, saj obstaja veliko prikritih oblik, ki se kažejo v najbolj vsakdanjih situacijah

Kurent

tipa, zakaj komu ne ponuditi stola. Vsi imamo predsodke, za katere niti ne vemo, dokler ne pride do neke situacije. In če se pri tem ne opazujemo, ne moremo ničesar spremeniti.

ZAPOSLENA SI V LUTKOVNEM GLEDALIŠČU MARIBOR (LGM), ŽE OD MALIH NOG PA SE UKVARJAŠ Z GLEDALIŠKO IGRO. ZANIMA ME, KAJ MENIŠ, KJE SO TISTE LOČNICE, KI LOČIJO GLEDALIŠKO IGRO OD IGRO LUTK?

Pravijo, da ne obstaja več različnih vrst gledališč, obstaja zgolj dobro in slabo gledališče. Vendar je znotraj tega lutkovno gledališče le nekoliko bolj specifično, čeprav se otepamo te mistifikacije. Sploh za igralca, ki ni izobražen v tej smeri, ki nima lutkovne akademije, pač pa dramsko izobrazbo, je razlika v tem, da izrazno sredstvo ni več telo, ampak lutka, ki mora oživet. Se pravi, da moraš pozabiti nase, vse to, kar bi drugače naredil ti, pa mora sedaj storiti lutka. In to tako, da bo publika lutki seveda verjela. V ospredju je sama lutka, vse za njo mora izginiti. Otroci so vedno tisti, ki zelo hitro povedo, če igra ni dobra. So najstrožji kritiki in najštevilnejša publika.

KAJ PA LUTKOVNO GLEDALIŠČE ZA ODRASLE? ZDI SE MI, DA JE TO POSTALO NEK NOV TREND PRI NAS. PA RECIMO PREDSTAVA KRST PRI SAVICI, V KATERI NAJDEMO CELO KOMBINACIJO LUTK IN GLEDALIŠKIH IGRALCEV.

Vedno bolj zanimive postajajo lutkovne predstave za odrasle, s tem pa se malo izgubi stereotipnost lutkovnega gledališča, namenjenega zgolj otrokom. To recimo poznamo iz evropskih lutkovnih gledališč, v katerih se to pojavlja že lep čas. Tudi pri nas raziskujemo še ne toliko raziskane smeri in tehnike lutkarstva, resnično se je zgodil razmah tega. Zdaj se gledališčem celo očita,

da so predstave premalo lutkovne, da so postale že bolj gledališke in da se pogreša lutke. Vendar je res, da se vedno več predstav dela na tak način. V omenjeni predstavi nastopata gledališka igralca Vito Weis in Maruša Majer. Vito je dokončal študij igre na AGRFT, Maruša je v zadnjem letniku in sta na odru bolj igralca kot animatorja. Sta Črtomir in Bogomila. Drugi v predstavi pa imamo več funkcij; malo smo pripovedovalci, malo igralci. Gre predvsem za vizualno predstavo, v kateri se lutke zamenuje z igralci.

KOLIKO PA SE NAVEŽEŠ NA DOLOČENO LUTKO OB SAMI PREDSTAVI? POSTANE ČEZ ČAS, KO SE PREDSTAVA NEKAJ ČASA PONAVLJA, DEL TEBE?

Odvisno, včasih bolj, včasih manj. Nanje se zelo navežejo v delavnici, kjer jih izdelujejo. Glede lutk postanejo zelo občutljivi, hitro je lahko ogenj v strehi, če jo le malo bolj grobo primeš. Vendar tudi igralci navežemo z njimi močan odnos, sicer pa je odvisno, koliko ti je lutka blizu, koliko te potegne. V predstavi Dejanje brez besed gledališča Moment, v kateri trije upravljamo z eno lutko, smo se nanjo tako navezali, da je bil ves cirkus, ko je duplikat, s katerim smo vadili,

Ko je Šlemil šel v Varšavo

Meso ali razodetje

naenkrat izgini. Nihče ni vedel, kje je. Nato smo ugotovili, da ga ima režiser doma, in takoj zahtevali, naj ga vrne. Lutko smo tudi imenovali, ime ji je bilo Keni. Tako da čisto odvisno od predstave do predstave, od lutke do lutke. O odnosu do njih pa priča tudi dejstvo, da vse lutke ostanejo v gledališču, četudi niso več uporabne. Če stopiš v prostor, kjer visijo, se ti zdi, da se v njih skriva duša, da te več sto otrplih obrazov gleda, vse to je kar srhljivo. Vendar gre za čudovite lutke, ki imajo prav tako unikatno vrednost, in z ozirom na to, koliko otrok so razveselile, je edino prav, da dobijo posebno mesto v gledališču.

Deževnikarji – Napad hroščev